

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**ЗАВРШИ
ЗАПОЧЕТО**

ERASMUS +

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ТИПОВИ ТЕШКОЋА У УЧЕЊУ

БЕОГРАД, 25. ДЕЦЕМБАР 2018.

ТЕШКОЋЕ У УЧЕЊУ

ТЕШКОЋА	ОБЛАСТ УЧЕЊА	ПРОБЛЕМ
Дислексија	Читање	Читање, писање, срицање, говор
Дисграфија	Писање	Писање руком, спеловање, организовање идеја/мисли
Дискалкулија	Математика	Решавање математичких проблема, разумевање и употреба времена и новца
Диспраксија	Моторне вештине	Координација очију – руку, равнотежа, мануелне вештине
Дисфазија/Афазија	Језик	Говорни језик, слабо разумевање прочитаног
Поремећај слушања - Auditory Processing Disorder (Слушни)	Разликовање звукова	Читање, разумевање, језик
Поремећај гледања - Visual Processing Disorder (Визуелни)	Интерпретација визуелних информација	Читање, математика, разумевање/коришћење мапа, графикана, симбола, слика

ДИСЛЕКСИЈА

Специфична тешкоћа у учењу која погађа област читања и односи се на способност учења заснованог на језику

Знаци и симптоми:

Чита споро и са напором

Погрешно декодира/чита слова, поготово њихов редослед

Показује велику разлику у разумевању прочитаног текста и истог тог текста ако му неко други прочита

Има тешкоће у срицању

Може да има текоће у писању руком

Показује тешкоће у присећању познатих речи

Лакше декодира „стварне“ него бесмислене речи

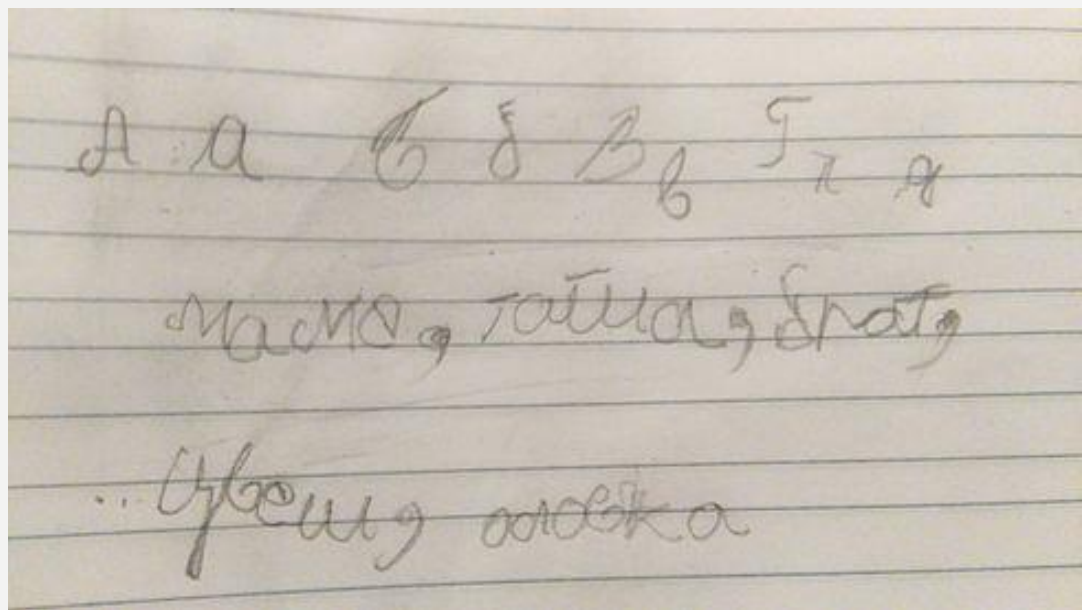
ДИСГРАФИЈА

Специфична тешкоћа у учењу која погађа способност писања руком и фине моторичке вештине

Знаци и симптоми:

- Нечитак рукопис
- Неконзистентност у писању: мешање штампаних и писаних слова, великих и малих слова, неједнака величина слова, облика или нагиба слова
- Незавршене речи или слова, испуштене речи
- Неконзистентан простор између речи или слова
- Споро пишу и преписују
- Имају тешкоће да визуализују облик слова
- Веома им је тешко да мисле и пишу у исто време = хватају белешке
- Тешко сричу слова
- Слаба просторна организација на папиру

ПРИМЕРИ

Kumpovo se nalazi u Hrvatskom
Zagorju.

ДИСКАЛКУЛИЈА

Специфична тешкоћа у учењу која погађа способност разумевања бројева и учење математичких чињеница. Појединци могу имати низак ниво разумевања математичких симбола, боре се са памћењем и организовањем бројева, имају тешкоће у разумевању и изражавању времена или имају тешкоће у бројању.

Знаци и симптоми:

- Показују тешкоће у разумевању концепта вредности, квантитета, низа бројева, позитивних и негативних вредности, преношења и позајмљивања
- Имају тешкоће у разумевању и решавању задатака са речима
- Показују тешкоће да користе речи у решавању математичких проблема
- Показују тешкоће у употреби поступка у математичким операцијама
- Проблем им је промена новца и руковање новцем
- Имају тешкоће у разумевању разломака
- Имају тешкоће у разумевању концепта везаног за време као што су дан, седмица, месец, четвртине, годишња доба...

ДИСПРАКСИЈА

Поремећај који карактерише тешкоћа контроле мишића, а што проузрокује проблеме у кретању и координацији, језику и говору, а што може да утиче на учење. Често се јавља заједно са дислексијом и дискалкулијом

Знаци и симптоми:

- Лоша равнотежа, неспретност, посртање
- Тешкоће у управљању уређајима
- Неспособност да координирају обе стране тела
- Слаба координација између очију и руку
- Слабо су у стању да се самоорганизују или организују своје ствари
- Могу бити посебно осетљиви на додир
- Могу бити узнемирени прегласном или константном буком (куцање сата, куцање оловком...)
- Могу да ломе ствари или бирају играчке које не захтевају вештину у коришћењу
- Имају тешкоће у обављању финих моторичких задатака: бојење између линија, ређање пазли, пажљиво сечење, уредно лепљење...

ПОРЕМЕЋАЈ СЛУШАЊА

Поремећај који неповољно утиче на то како мозак обрађује звук који прође кроз уво. Особе са овим поремећејем не препознају суптилне разлике између звукова у речима чак ни кад су ове гласно и јасно изговорене. Тешко им је да одреде одакле звук долази или да игноришу звуке из позадине.

Значи и симптоми:

- Имају тешкоће у процесуирању и присећању језички (вербално) исказаних задатака, али немају проблем у интерпретацији или присећању невербалних звукова, музике и сл.
- Идеје и мисли споро обрађују и имају тешкоће да их објасне
- Погрешно сричу и погрешно изговарају звукове који слично звуче или испуштају слоге, бркају речи које слично звуче...
- Збуњује их фигуративно изражавање (метафоре, поређења...) или погрешно разумеју игре речи и шале, речи разумеју буквално
- Звуци у околини и бука им одвлаче пажњу
- Тешко им је да остану фокусирани или да памте вербалну презентацију или предавање
- Тешко им је да разумеју сложене језичке конструкције или брз говор
- Често питају „Шта“ чак и кад су чули већину онога што је речено

ПОРЕМЕЋАЈ ГЛЕДАЊА

Поремећај који утиче на разумевање информација о ономе што особа види или на способност да црта или копира. Среће се код особа које имају дисграфију или невербалне тешкоће у учењу. Може имати за последицу непостојање суптилних разлика у облицима или штампаним словима, често испуштање места, или слабу координацију између очију и руку.

- Не препознају објекат или реч ако је приказан само део
- Држе оловку веома чврсто, често ломе срце графитних оловака
- Не могу да копирају/преписују прецизно и тачно
- Држе затворено једно око док раде, могу да зевају док читају
- Често губе место док читају, не знају где су стали
- Замењују слова **b** и **d**, **p** и **q**, **u** и **n**, **w** и **m**
- Напорно им је да врше „cut“ и „paste“
- Изостављају слова, могу да имају папире у неред, слепљена слова, неодговарајући простор између речи, слова нису у реду/линији

ПОРЕМЕЋАЈ ПАЖЊЕ (ADHD)

Поремећј који укључује хиперактивност и тешкоћу да се контролише понашање као и тешкоћу да се буде фокусиран и да се пази. Иако се не сматра тешкоћом у учењу, истраживања показују да 30 – 50% деце са поремећајем пажње имају специфичне тешкоће у учењу и да постоје два облика која могу да се мешају и чине учење изузетно проблематичним.

Знаци и симптоми:

- Главне карактеристике су непажња, хиперактивност и импулсивност
- Постоје 3 типа:
- Доминантно хиперактиван/импулсиван – не показује непажњу у значајној мери
- Доминантно непажњив – не показује значајније импулсивно или хиперактивно понашање
- Комбиновани – има симптоме непажњивог и хиперактивног

ЗНАЦИ НЕПАЖЊИВОГ ADHD

- У школским радовима чини грешке услед непажње, превиђа детаље
- Расејан или обраћа пажњу на споредне ствари
- Има тешкоће да прати упутства
- Изгледа као да не слуша када му се неко директно обраћа
- Има тешкоће да организује задатке и своје ствари
- Често не успева да заврши задатке у школи
- Често избегава или пружа отпор да ради задатке који траже континуиран ментални напор, укључујући и домаће задатке
- Често губи домаће задатке, књиге, спортску опрему, торбу...

ЗНАЦИ ХИПЕРАКТИВНОГ ADHD

- Често се игра или врпољи
- Тешко му је да седи на свом месту
- Трчи и вере се кад је то непримерено
- Тешко му је да се игра у тишини
- Екстремно је нестрпљив, није у стању да сачека свој ред
- Стално изгледа као да је у „ниском старту“
- Претерано прича
- Даје одговоре и пре него што је питање постављено до краја
- Прекида и убацује су у активности, разговор других

ЗАЈЕДНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УЧЕНИКА КОЈИ ИМАЈУ ТЕШКОЋЕ У УЧЕЊУ

- Тешкоће у читању, писању, срицању и математици
- Тешкоће да прате инструкције или заврше задатак
- Тешкоће да изговоре или читају вишесложне речи
- Тешкоће да преписују са табле
- Тешкоће да се присете информација због проблема са меморијом
- Слабе вештине у изражавању и организовању на матерњем језику
- Ограничен речник
- Проблеми у понашању или расејаност
- Оклевање да учествују у школским активностима
- Потреба да све време буду заједно са друговима из одељења или наставником
- Раде споро или пребрзо и непажљиво
- Показују недостатак мотивације
- Имају ниско самопоштовање

**КАКО ПОДУЧАВАТИ
УЧЕНИКЕ СА
ТЕШКОЋАМА У УЧЕЊУ**

ДИСЛЕКСИЈА

- Обезбедити тихо окружење за активности као што су читање, одговарање
- Обезбедити материјал са предавања, белешке
- Не рачунати за оцену грешке у писању на предметима попут природних наука, техничких предмета, стручних предмета ... осим из језика
- Снимити своје предавање
- Користити књиге/ наставне материјале са великим штампаним словима и великим проредом
- Дозволити употребу лаптопа за писање на часу
- Користити мултисензорне методе подучавања (деловања на више чула)
- Подучавати тако да се више користи логика него памћење
- Презентовати материјал у кратким јединицама/лекцијама
- Појаснити или поједноставити писана упутства

ДИСЛЕКСИЈА

- Давати по мање задатака ученицима који се „плаше“ велике количине задатака
- Означити најзначајније информације (фонтом, бојом, подвлачењем...)
- Користити већи фонт и простор између пасуса
- Пружити додатне практичне активности, упутства кроз игру, вршњачке активности, материјале за самокорекцију, додатне радне материјале
- Дати речник у датом контексту
- Користити уређаје за снимање. Упутства, приче и поједине лекције могу бити снимљени
- Користите помоћне технологије попут таблета, електронске читаче, пограме за претварање текста у говор и говора у текст
- Користити мнемо технике да бисте помогли ученицима да запамте кључне информације
- Охрабрити ученике да користе графичке организаторе
- Нагласити дневни распоред

ДИСГРАФИЈА

- Испитивати усмено
- Дозволити коришћење уређаја за снимање гласа у току часа
- Избегавати кажњавање ученика за немаран рад
- Сугерисати употребу програма за обраду текста
- Пружити белешке или најзначајније делове лекције како би се смањила количина потребног записивања
- Смањити количину потребног преписивања са табле
- Сугерисати употребу „дршке“ за оловку или посебно дизајнираних оловака
- Дати алтернативе писаним задацима (видео или аудио запис...)

ДРШКА ЗА ОЛОВКЕ

ДИСКАЛКУЛИЈА

- Дозволити рачунање помоћу прстију
- Користити дијаграме и цртане математичке концепте
- Пружити вршњачку подршку
- Сугерисати корићење оловака/мастила различитих боја за разликовање проблема у задатку или различите задатке
- Уместо речима представити проблем цртежом
- Користити уређаје за меморисање како би ученици савладали кораке математичких операција
- Користити ритам и музику док их учите математичким чињеницама и подесите кораке у подучавању према ритму
- Планирајте време за коришћење компјутера за ученике да вежбају

ПОРЕМЕЋАЈ СЛУШАЊА

- Боље показати него објашњавати
- Смањити или проредити директно усмеравање, више давати подстицај као што је „Да ли сте спремни“
- Наградити за или помоћи у дешифровању збуњујућих оралних или писаних упутстава
- Подучавати апстрактном речнику, корену речи, синонима или антонимима
- Мењати висину гласа, мењати ритам, наглашавати кључне речи
- Постављати специфична питања из онога што се подучава да би се видело да ли разумеју
- Дозволити им да размишљају 5-6 секунди пре него што одговоре

ВИЗУАЛНО-ПЕРЦЕПТИВНИ/ВИЗУАЛНО МОТОРНИ ПОРЕМЕЋАЈ

- Избегавајте да оцењујете рукопис
- Дозволите ученицима да користе креативне приче
- Обезбедити алтернативу писаном оцењивању
- Сугерисати употребу „дршке“ за оловку или посебно дизајнираних оловака
- Дозволити употребу компјутера или програма за обраду текста
- Смањити број задатака који подразумевају преписивање
- Обезбедити алатке за праћење, нпр. Лењир, текст прозор...
- Користити велике штампане књиге
- Експериментисати са различитим типовима папира: графички, у пастелним бојама, рељефним линијама
- Проверити да ли постоје аудио књиге

ПОРЕМЕЋАЈ ПАЖЊЕ - ADHD

- Ставити их да седе далеко од прозора и далеко од врата
- Давати упутства једно по једно и поновити их ако је неопходно
- Користити визуелне материјале: графиконе, слике, коришћење различитих боја
- Направите шему за хватање бележака тако да информације буду организоване онако како сте их дали
- Направити радне листове или тестове са мање задатака, давати чешће краће квизове него дугачке тестове, смањити број тестова временски ограничених
- Испивати ове ученике на начин који који њима највише одговара, орално, попуњавање празнина у тексту...
- Поделити дуготрајне задатке на мање сегменте и оценити завршетак сваког сегмента
- Прихватити закаснеле радове и давати делимичне „кредите“ за делимично урађен рад
- Означите почетак часа неким звучним сигналом

ПОРЕМЕЋАЈ ПАЖЊЕ - АДНД

- Успостављати контакт очима са овим ученицима
- Направити листу активности везаних за лекцију и написати на табли
- На почетку часа рећи ученицима шта ће да раде и шта наставник очекује од њих и који су им тачно материјали потребни
- Давати једноставна и структурисана упутства. Користити графиконе, реквизите за показивање и друге визуелне помагаче.
- Не тражити од ових ученика да јавно изводе задатак или одговарају на питања која могу бити тешка за њих
- Сумирати кључно
- Тачно им рећи шта треба да науче и/или ураде за домаћи

АСПЕРГЕРОВ СИНДРОМ

- Користити визуелне планере за дневну рутину
- Уочљиво обележити сваку промену рутине (маркером нпр.)
- Дати директно упутство како да се оствари овај прелаз са рутинског на ново/специфично
- Користити кратке, директне и конкретне вербалне подстицаје
- Уколико ученик ради нешто неадекватно, не досађивати му питањем зашто то ради. Рећи му јасно у кратким реченицама шта треба да уради.
- Када се представљају задаци који имају више корака, направити паузу између давања упутстава између корака и сачекати да ученик схвати.
- Уколико је ученик „преплављен“, помоћи му да се смири тако што ће отићи на неко мирно и сигурно место за које сте се договорили да може да се опусти и смири за неко време
- Дати јасна очекивања и правила понашања
- Дати додатно време за руком писане задатке и размотрити могућност употребе програма за обраду текста.

СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПОДУЧАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ТЕШКОЋАМА У УЧЕЊУ

- Директна и јасна упутства
- Упутства како да уче
- Користити методе „корак по корак“ са коришћењем више чула
- Разбити лекције на мање делове
- Давати редовну, квалитетну поратну информацију
- Користити дијаграме, графиконе и слике које појачавају оно што је речено
- Омогућити независтан, добро осмишљен практичан рад
- Покажите шта хоћете да ученик уради (урадите то сами)
- Постављајте питања о стратегији која се користи за учење, решавање задатака и где још могу да примене ту стратегију

СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПОДУЧАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ТЕШКОЋАМА У УЧЕЊУ

- Дефинисати на једноставан и јасан начин која су очекивања од ученика по питању рада у одељењу и понашања
- Детаљно представити ученицима како да користе планере и забележе датуме оцењивања
- Дати ученику којег сте питали времена да размисли о питању и да оговор
- Користите помоћна средства (технологије, програме...)
- Постављати питања на јасан начин тако да ученици могу опишу како су разумели питање
- Снимите сложеније лекције тако да ученици могу да користе снимак више пута када им је то потребно

СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПОДУЧАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ТЕШКОЋАМА У УЧЕЊУ

- Имати практичне вежбе прилагођене лекцији
- Отклонити све што омета пажњу у учионици (претерану буку нпр.)
- Давати задатке у вербалној и писаној форми
- Давати логична и концизна вербална упутства и појачавати их кратким кључним речима
- Сумирати важне делове сваке презентације